

Ամեն օր կհրատարակի : — Հատը առ այժմ 20 փարայ է : — Մայրաքաղաքի մէջ բաժանորդ ըլլալ ուզողը՝ 40 դր. պիտի վճարէ 100 թուոց համար . իսկ գաւառաց մէջ 45 դր. դարձեալ 100 թուոց համար : Թղթատարութեան ծախքէ աղատ ըլլալով : — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կատանդնուպօլիս Մահմետ փաշա Գաշըզի խան վերի յարկը թիւ 9 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական կառավարութիւնը հետեւեալ կերպով կարգադրած է Կրետէի վարչութիւնը :

Կրետէի ընդհանուր Կուսակալ և ղեկնորական հրամանատար՝ Հիւսէյին Եփէ փաշա : Խորհրդականք՝ Համիտ պէյ և Գարաթոտօրի էֆէնտի, առաջին աստիճանի պաշտօնատարութեամբ :

Գանտիայի կառավարիչ՝ Բէրթէվ փաշա :

Սֆաքիայի կառավարիչ՝ Սաւա էֆէնտի, որ ոստիկանութեան ժողովոյն անդամ էր :

Բէթմոյի կառավարիչ՝ Սուսթաֆա պէյ, որ Գանուբեան կուսակալութեան ընդհանուր կառավարչին օգնական էր :

Լաշիտի կառավարիչ՝ Գօթմաքի Ետօհիտէս էֆէնտի :

Տօմարակալ՝ Էալի Բիզա էֆէնտի :

Կաճկերէն թղթակցութեան վերատեսուչ՝ Բէթմոյի նախորդ գայմափա՝ Սաւա էֆէնտի :

Շուսարէն թղթակցութեան վերատեսուչ՝ Կրետէի երեւելիներէն Բէթրիտի էֆէնտի :

Գանտիայի կառավարչին օգնական

Տրաքարի էֆէնտի :

Լաշիտի կառավարչին օգնական՝ Էպտին պէյ, որ Գանտիայի կառավարական ժողովոյն անդամ էր :

Սֆաքիայի կառավարչին օգնական՝ Հանեաքի Պէհմէթ պէյ :

Բէթմոյի կառավարչին օգնական՝ Նիքօլա էֆէնտի :

— Կրետէի ամերիկեան հիւպատոսը ապստամբաց օղնութիւն մատուցած ըլլալուն համար իւր կառավարութեան կողմանէ հրաման ընդունելու է պաշտօնը ձրգիլ և Սալինկթըն դառնալ : Բ. Գուռն այս հիւպատոսին համար ազդարարութիւն ըրեր է Սիացեալ Նահանգաց :

— Բարձր Սեմեպարքոն մօտերս Կրետէէն մայրաքաղաքս պիտի դառնայ . կղզւոյն մէջ կատարեալ խաղաղութիւն ու բարեկարգութիւն հաստատած ըլլալով :

Ընդհանուր ժողովոյ մը գումարման համար պէտք եղած 92 անդամոց շատերը ընտրուած ու Հանիա հասած ըլլալով, կը յուսացուի որ ժողովը մինչև հիմա սկսած է նիստ ընել :

— Սուլթանիոյ նորընտիր պաշտօնեայք են : Պ. Կօթէփօ՝ պաշտօնէից զլուխ և արտաքին գործոց պաշտօնեայ . Պ. Դան Պրաթիանօ՝ ներքին գործոց պաշտօնեայ և գանձային առժամանակեայ վերատեսուչ . Պ. Երիօն՝ դատաւարական գոր-

ծոց . Պ . Տօնիչի՝ առևտրական , և Պ .
Կիւսթի հասարակաց կրթութեան պաշ-
տօնեայ անուանուեր են : Պ . Տիկթրի
Պրաթիանօն յանձնուեր է , հիւպատո-
սաց դատ տեսնելու արտօնութիւնը ջնջե-
լու համար բանակցիլ եւրոպական տե-
րութեանց հետ :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Եւրոպայէն եկած վերջէն հեռագրոց
նայելով , Հռոմայ խնդրոյն համար Վա-
բդէոն կայսեր կողմանէ դեսպանաժողովի
մը կազմութեան առաջարկութիւնը հետ-
վհետէ ամեն կառավարութիւններէն կըն-
դունուի , և յոյս կայ թէ՝ մօտերս կրնայ
գումարուիլ : Աւերջէն հեռագիր մը իշրե-
ստոյր կճանուցանէ թէ՝ Ռուսիա և Բը-
րուսիա ալ ընդունած են յիշեալ առա-
ջարկութիւնը : Իսկ Ենդղոյ կառավա-
րութեան կողմանէ մինչև ցարդ որոշ պա-
տախան մը տրուած չէ այս մասին :

Ըս այժմ այս դեսպանաժողովոյն
կազմութեան կապասուի Հռոմայ խնդրոյն
վախճանն իմանալու համար , որ եւրոպա-
կան ներկայ խնդրոց առաջինն ու կարե-
ւորագոյնն համարուած է :

Փարիզէն եկած հեռագրի մը նայե-
լով , Քաղղոյ պաշտօնական Մօնիթէօրը
ծանուցեր է տէրութեանց մեծ մասին կող-
մանէ դեսպանաժողովոյ առաջարկութեան
ընդունուած ըլլալն , և աղէկ վախճան մը
յուսացուիլն :

Իսկ Պէրլինէն քաջուած ուրիշ հե-
ռագիր մը կազէթ տը լա Գրուա լրագրէն
քաղելով կիմացունէ թէ միայն Բատրիա
դեսպանաժողովոյ կազմութեան հաճու-
թիւն տուած է :

Այսինպէս կհեռագրեն թէ՝ Սերպի
իլկանութիւնը կղնուօրի և բրուսիացի ու
ռուսիացի զինուորական հրամանատարք

Սերպի բանակին մէջ ծառայութեան կը-
մանեն : Իսկ Լյութանտար ու Ֆրանս լը-
քաղիքը սուտ կհանեն այս լուրը :

— Կորագոյն հեռագիրներէ կիմանամք
թէ՝ անդղիական զօրքը Հապէշաստանի
սահմանը մտեր , և Հապէշաստանի շատ
տեղերու բնակիչք՝ օգնութիւն խոստացեր
են անդղիացեաց : Ենդղոյ ազգային երես-
փոխանաց ժողովը հաճութիւն տուեր է 2
միլիոն լիւրայի ծախք ընել այս արշաւա-
նաց համար :

Իրեթէ բոլոր աշխարհի ուշադրու-
թիւնը գրաւած է Ենդղոյ այս ձեռնար-
կութիւնը : Երբէն շատերը կպնդեն թէ
Ենդղիա չլիտի յաջողի և շատ կորուստ
պիտի ընէ : Հեռագիրն որ արդէն սկսած
է այս մասին լուրեր հաղորդել , տեսնենք
ինչ նոր տեղեկութիւններ պիտի բերէ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Խարբերդի Ըսաշնորդ արժ . Երե-
միա վարդապետը թողով իւր վիճակային
ժողովուրդը , Լյմիածին գացեր է եպիս-
կոպոսական աստիճանն ընդունելու :

Մեր լսածին նայելով , Ա . Հայրա-
պետը Բիգերսպուրիի մէջ ժամանակ մը
պիտի կենայ : Ռուսի Երեմիա վարդա-
պետը շատ աճապարեր է : Չեմք զիտեր
թէ ինչո՞ւ այս աստիճան կարտորան ունանք
եպիսկոպոսանալու համար :

— Հապէշաստանի երեւելի պաշտօնա-
ներէն մէկը երկու հապէշ կղերականաց
հետ այս օրերս Երիպտոս հասած ըլլալով ,
Երիպտոսի բարձր . Խըսիլը երկաթուղ-
ոյն կայարանը կառք ու զիմաւորելու
պաշտօնակալներ ղրկելով պատուով ըն-
դուներ է : Ըստնք յատկապէս Ս . Երու-
սաղէմ ուխտի պիտի երթան եղեր :

Ըյս ճամբորդներէն անուշուած է որ
դեր . Իսահակ Երեւակիսկոպոսն իւր արժ-
ընկերաց հետ ողջամբ Հապէշաստանի

Տիպրէթապօրէ քաղաքը հասեր և թէ-
ոգորոս թաղաւորին կողմէն չորս երեւի
պաշտօնեայ ընդառաջ զոհուելով մեծ պառ-
ուով ու թնդանօթներով ընդունուել է :
Ենչափ ուրախութիւն զդացինք երբ մեր
անձնուէր նուիրակաց ողջամբ Հապէշա-
տան հասնին և այսպէս մեծ յարգանք
ընդունուելը լսեցինք : Գեր . Խաւհակ Երբ
եպիսկոպոսն իւր ընկերաց հետ արդարեւ
հասարակաց անմոռանալի շնորհակալաց
արժանի է , ի պատիւ Եզգին՝ ամենայն
տառապանք ու դժուարութիւն յանձն
առնելուն և մինչև իւր կեանքը ի վտանգի
դնելուն համար :

Գարձեալ յաջողութիւն և ողջամբ
վերադարձ կրարեմաղթեմք յամենայն
սրտէ :

Գեր . Խաւհակ Երբեպիսկոպոսին
զանուած քաղաքը հիմա թէոգորոսի մայ-
րաքաղաքն է եղեր : Կոնտար՝ իւր առջի
մայրաքաղաքը՝ փլցունել տուել է , հոն
իրեն դեմ ապստամբութեան իրրեւ կեդրոն
մ'եղած ըլլալուն համար :

Երուստղիմայ Սիօն ամապելին ալ կը-
հաւաստէ այս լուրն , հեռեւեալ հատուա-
ծով :

« Դոնորայէն առ Ս . Պատրիարք Հայրն
զրկուած թալմիլ ու փէլ — Մէլ լրադրին
մէջ կկարգաւք թէ՛ դեր . Խաւհակ եպիս-
կոպոսը և իւր ընկերքը սիրով ընդունենք է
թէոգորոս կայսրը , և թէ նորա միջնոր-
դութիւնը յաջողելու վրայ է անգղեացի
բանտարկիւոյ ազատութեան մասին : Եյս
լուրը թալմիլ խմբադրին հասնելով՝ կիւր-
բառէ զանգղեացիքը , որ թէոգորոս կայ-
սեր անձնական պատուոյն դեմ ի դարձ
դրած Կոնտարէնէն ետ կենան և համ-
բերեն մինչև որ կատարեալ յաջողի Հա-
յոց նուիրակին միջնորդութիւնը » :

Գարձեալ յիշեալ ամադրէն կիմա-
նամբ թէ՛ Եզրպատոսի բարձր . Խըտիմը ա-

ռաջարկեր է Տ . Եսայի Ս . Պատրիարք
Հօր որ երկրորդ նամակ մ'ալ դրէ առ թէ-
ոգորոս թաղաւոր . և խոստացեր է որ ինքն
ալ զրկով յատուել սուրհանդակաւ Հա-
պէշատան դրիկէ , և դեր . Խաւհակ և
պիսկոպոսին և ընկերացը վրայ տեղեկու-
թիւններ ստանայ : Կյուսացուի որ այս
երկու նամակներն արգէն ճամբայ ելած են :

— Երուստղիմայ Սիօնայններէն արժ-
Եստուածատուր վարդապետը՝ որ ամեն .
Տ . Եսայի Պատրիարքին հետ Գաւհիլէ
կգտնուի եղեր , այս օրերս մայրաքաղաքս
եկաւ :

— Իւսկիւտարի Եէնիմահալլէի քա-
րողիւ դեր . Երիտաղէս Երբեպիսկոպոսը
վաղը՝ որ է կիւրակէ՝ վարդապետական
ծայրադոյն իշխանութիւն պիտի տայ Ետա-
նայի Պատր . նորընտիր փոխանորդ արժ .
Տ . Գաւհիլ Սերշապուհ վարդապետին ,
ըստ հրամանի ամեն . Ս . Պատրիարք Հօր :

Եհաւասիկ հինգշաբթի օրը խոս-
տացուած յօդուածը :

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՈՒՐԳ

Կեդրոնական վարչութեան առժամա-
նակեայ Խառն Ժողովը՝ ազգային տուրքի
խնդիր մը առաջարկեց Երեսփոխանական
Ժողովոյն . բայց բաշխման և հաւարման
եղանակին վրայ , ինչպէս որ կապտուէր ,
ծրաշիր մի ներկայացած չըլլալուն , խնդի-
րը ամենայն պարադայիւր չլրցաւ հաս-
կրցուիլ , հետեւաբար վերջնական որոշում
մի չտրուեցաւ :

Խառն Ժողովոյ կողմէն բերանացի տրը-
ուած համառօտ բացատրութենէն կիմա-
ցուի թէ ամեն տեղ զանուած հայերէն
մէկ մէկ զըջ տարեկան տուրք պիտի առ-
նուի Բ . Գրան միջոցաւ , և զումարին
կէսը դաւառնեցուն ու միւս կէսը կեդրո-
նական Ս . արչութեան պիտի յանձնուի :

Եզրային Երեսփոխանք (ուղղակի կամ
անուղղակի ձայնակցելով ազգայնոց մէկ

մասին) հետեւեալ առարկութիւնները կը նեն :

Ա. Ա. Երաքննութեան ենթարկուած ազգային Սահմանադրութիւնը մինչև որ Ազգին չորուի՝ ամենեւին ազգային տուրքի և այլ հիմնական խնդիրներու ձեռնարկութիւն չկրնար ըլլալ :

Բ. Այսպիսի տուրքը ի վաղուց անտի ազգային Արդարութեան բարոյական ազդեցութեամբը հաւարուած ըլլալուն՝ ուրիշ միջոցաւ հաւարելու հարկ չկայ :

Գ. Առստանդնուպօրոյ հայոց վրայ դեռ ազգային տուրք դրուած չըլլալուն, և մանաւանդ ընդհանուր ժողովոյ գաւառական Երեսփոխանները դեռ ընտրուած չըլլալուն, գաւառաբնակ ազգայիններէն տուրք ուզելը տարօրինակ է :

Դ. Գաւառներէն հաւաքելի ազգային տրոց միայն կէսը դաւառարնակ հայոց ձեռքէն ու միւս կէսը կեդրոնական վարչութեան ձեռքն անցունել՝ արդարութեան համեմատ չէ :

Այս և ասոնց նման առարկութիւնները անշուշտ ողջախոհ ազգասիրութենէ կամ դիւրագգաց արդարսիրութենէ յառաջ եկած են :

Այսուամբողջ թէ խառն ժողովը ընդհանուր ժողովոյ միւս նիստին՝ խնդրուած բացատրութիւնները դրով ներկայացունելով, խնդիրը (որ իրօք Ազգին արդի վիճակին նկատմամբ կենսական խնդիր մընէ) Երեսփոխանաց ընդունել տալու կ'աջողի, և կամ մասնաժողովի մը մէջ ամեն պարագայիւ քննուելով խնդրոյն անընդունելի կամ անհաճելի երեցած կէտերը կ'մաքրուին, վերջապէս երկու ժողովները զերեւար համազօր լի և իրարու փոխադարձ զինուոր ընկելով, ամենուն ազգասիրական կամ արդարսիրական սիրտը կ'հանդարտի, և Ազգին վիճակին և դրութեան յարմար ընդհանուր տուրք մը կ'հաստատուի, որուն

ստիպողական և անհրաժեշտ պէտքը արդէն չատուցողայի եղած է :

Այս յուսով և աղօթքուտ վերջաւորութեան մը փափաքելով, վերջիշեալ առարկութեանց վրայ ինչ ինչ դիտողութիւններ կ'ներկայացունեմ՝ անոնց դասակարգութեան հետեւելով :

Ա. Ա. Երաքննեալ Սահմանադրութեան մեզ վերադառնալուն ենթարկել տուրքի և այլ հիմնական խնդիրները Ազգին արդի ափսոսալի վիճակին դեռ ժամանակ մ'ալ շարունակելը և հետեւաբար վատթարանալը ուղիւս պէտք բան մըն է :

Սահմանադրութիւնը Ազգին ձեռքէն առնուած չէ, այլ փորձառութեամբ անոր անգործադրելի կամ դժուարագործադրելի երեցած բանի մի կէտերը վերաքննութեան ենթարկուած են : Իսկ ինքը, անոր հոգին, սկզբունքը որ փոխադարձ պարտեաց և իրաւանց վրայ կ'կայանայ, բոլոր ազգայնաց սրտին և մտաց մէջ է : Աստի վերաքննեալ Սահմանադրութեան մեզ տրուելուն սպասելու ամենեւին հարկ չկայ Ազգին վիճակին բարելաւութեամբ կամ յառաջադիմութեամբ նպատառող խնդիրները լուծելու և գործադրելու համար, ինչպէս է սա տուրքի խնդիրը :

(Պէտք չարեւաւորէ) :

Օրագիրս ձեռքէ ծախուելէ դատ, առ այժմ կ'դատուի նաև Սահմուտ փաշա Գալըզի խանի բովի գրավաճառին խանութը, Սէրճանը Սարգաբեանի և Սահմուտ փաշա Գալաֆեանի խանութները : Պահէ գափու՝ Իճթիսապի դէմի զբօսարանը : Պէշիկթաշ՝ ծխավաճառ Վիտրոս ազային խանութը : Տակաւին ուրիշ տեղեր ալ պիտի որոշուին :

ՏԵՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԵՃՈՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՂԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. Ե. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ